

zusnak ez csaknem minden megnyilatkozásában érvényre jut. Mondja és beszél róla, de egész lényéből is ez sugárzik. Természetes hát, hogy feltételként is odaállítja tanítványai és embertársai elé: „... aki szeret engem és megtartja az én beszédeimet“, és akinek a szeretetére minden hívő és Isten Atyaságát elfogadó lélek vágyik, annak életében ez az állapot bekövetkezik, mert mint ahogy továbbviszi Jézus a gondolatot, az irántam megnyilvánuló szeretetért, az én beszédeimnek a megtartásáért, a beszédek elfogadásáért és a benne foglaltak megéléséért és megvalósításáért „az én atyám is szereti azt“.

Az egész világon ebben az esztendőben emlékeznek a 19. század nagy orosz klasszikusára, Dosztojevszkijre, halála 100. éves évfordulója alkalmából. Nagy regénye, a *Karamazov testvérek* megjelenése óta használjuk ezt az irodalmi meghatározást, hogy „karamazovi lélek“, mert éppen a karamazovi lelkiismeretből az egyén drámai felelősségének hangja csendül ki és szól hozzánk, hogy „nemcsak magunkért, hanem a korszakért, a társadalomért is felelősek vagyunk, amelyben élünk“. — Regénye egyik fejezetében felteszi a kérdést: „Némely esetben megakadunk, különösen az ember bűneinek láttán, és megkérdezzük, hogy erőszak kell-e ide, vagy szelid szeretet?“ Válasza ez: „Mindig úgy határozz, hogy a szelid szeretet. Ha egyszer s mindenkorra ezt határozta, akkor az egész világot meghódította. A szeretet szelidsége roppant erő. Valamennyi között a legerősebb, amelyhez fogható nincs.“ Ez a bizonyossága annak, hogy a karamazovi lélek, a látszat ellenére sem a halálnak, hanem a fejlődő, előretörő életnek az útja.

A tanítványaitól búcsúzó Jézus vigasztalásában kifejezi a közösségi gondolatot is. Nem te méész, és nem én megyek, hanem megyünk. Nem magunkra hagyatottan botorkálunk, egyéneként külön-külön tántorogva, hanem együtt. Együtt vele, és hozzá, Istenhez, a szeretet forrásához. És ott lakozunk, vagyis elnyerjük, megéljük azt az állapotot, amely a megnyugvásnak, a megbékélésnek az állapota. Viszályt, ellentétet, háborúskodást megszüntetve, az emberiség legnagyobb és, legnemesebb céljainak a valóra váltásában megtaláljuk az együttthaladás közös útját.

Kérdések-feleletek. A kérdések válaszokra várnak és a válaszok nem lehetnek mások a hívő ember számára, mint az igazi jézusi hitben és szeretetben fogant beszéd megtartása, megélése és a jézusi eszmények valóra váltása. Ámen.

SZÁSZ FERENC

A BETEGEKNEK SZÜKSÉGÜK VAN ORVOSRA

Lk 5,31—32

Washingtonnak egyik központi utcáján egy különleges óra van elhelyezve. Érdekessége abban áll, hogy nem az időt méri: azt mutatja, hogy óránként, percenként, sőt másodpercenként hogyan módosul a föld lakosainak száma. Eszerint bolygónk lakossága percenként 172, napon-

ként 250 000, évenként 90 millió emberrel növekszik. Ezek a számok meggondolkoztatnak, bár nem sokat mondanak annak, aki éljen a világ bármely pontján, emberiség alatt azt a pár száz, pár ezer embert érti, akivel mindennapi élete, tevékenysége egybekapcsolja.

Azért éreztem szükségét e számadatok megemlítésének, mert egybe szeretném kapcsolni azokat egy másik számadattal. Ezt nem egy hasonló óra, egy technikai csoda tartja számon, hanem az emberi szív, az emberiség közös gondja, testvéri szeretete: a Földön élő 4,5 milliárd emberből, amennyit ez az óra a tavaly nyáron mutatott, 450 millió ember valamilyen szempontból olyan hiányosságban szenved, amely megkülönbözteti őket az emberiség nagy többségétől: 450 millió testi fogyatékos ember él a földön. Az ENSZ, amely ezeket az adatokat számon tartja, szenvedő embertársainkra gondolva, gondoljaik könnyítésén, helyzetük javításán fáradozva az idei évet a rokkantak, testi fogyatékosok nemzetközi évének nyilvánította, rájuk irányítva az egész világ figyelmét.

Nem volnánk földünk és korunk hűségesei gyermekei, ha nem kapcsolódnánk be mi is ennek az egyetemes együttérzésnek, összefogásnak az áramkörébe. Tudjuk, hogy társadalmunk intézményesen oldja meg a kérdést, mindannyiunk anyagi segítségét személytelenül juttatva el azoknak, akik országunkban és a világ többi táján erre rászorulnak. Így ezen a vasárnapon nekünk inkább az a feladatunk, hogy hívő emberek módjára elgondolkozzunk azon: mit jelent a testi, lelki épség és a rokkantság, lehet-e orvosra a rokkant ember, hol, kinek a személyében, milyen módon? Bár nekünk természetesnek tűnik, hogy mindaddig, amíg egészségesek vagyunk, ne gondoljunk e kérdésekre, de az, hogy a földön annyi rokkant ember él, ahány gyermek öt év alatt születik, együnkünk számára sem lehet közömbös. Annál is inkább, mert földi életünkben kevés olyan érték van, amely annyira törekény és mulandó lenne, amelyre annyi veszély leselkedne, mint a testi épség és egészség, amelyet egyik napról a másikra elveszíthetünk. És azért sem lehet számunkra közömbös e kérdés, mert sajnos nemcsak testi, hanem lelki rokkantság is van, s ha elkészülhetne egy ilyen irányú statisztika is, azt hiszem, sokkal borúlátóbb lenne, mint az előbbi.

Útmutatásért, eligazításért Jézushoz fordulunk. Az ő korában is ezek a kérdések elevenen éltek az emberek lelkében. Az evangéliumok egy része a beteg, a rokkant emberekkel és csodálatos gyógyulásukkal foglalkozik. Azt is valószínűnek kell tartanunk, hogy Jézus közeledtének hírére nem az egészségesek voltak azok, akik elsőként indultak el a városkapuk, faluszélek felé, hanem a betegek: a testi és lelki rokkantak siettek fogadni azt, akit megelőztek szavai: „Az egészségeseknek nincs szükségük orvosra, hanem a betegeknek. Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket a megtérésre.“ És — az evangéliumok szerint — Jézus meggyógyította mindazokat a bénákat, csonkákat, vakokat és süketeket és egyéb betegségben szenvedőket, akik reménykedve elébe mentek és tőle várták gyógyulásukat.

A mai tudomány — és természetesen mi is — kételkedve viszonyulunk ezekhez a tudósításokhoz. Kételkedünk Jézus csodatevő hatalmában, és arra a kérdésre, orvos volt-e Jézus? így válaszolunk: nem, nem volt orvos. Nem adhatta vissza a bénának izmai erejét, a vaknak látá-

sát, a süketnek hallását. És jogos a kételkedés. A felolvasott bibliai versek is ezt tanúsítják: Jézus maga mondja meg, miben áll az ő gyógyítói hatalma, hogyan kell azt értelmezni. Ő azért jött, hogy a megtérésre hívja el a beteg embert, a beteg világot: az Istenhez közel álló élet az Őbenne való gyógyulás örömmüzenetét hozta el és hirdette. Igen, Jézust mi is nevezhetjük nemcsak tanítónak és prófétának, hanem orvosnak is abban a közvetlenségben és segíteni akarásban, amellyel ő a szenvedő emberhez közelített, és amellyel hozzánk is közeledik.

Sokkal érthetőbbnek tűnik előttünk Jézusnak orvosként való beállítása az evangéliumok által, ha ismerjük azt a korabeli felfogást, amely a rokkantságról, a betegségről kialakult. Minden csapást, amely őt érte, Isten büntetésének tartott a Jézus korabeli ember.

A vakot Isten büntette meg szemévelága elvesztésével — mondta — és megvetette titkos bűneiért vagy szemmel is látható gyarlóságaiért. Az alamizsnát nem tagadta meg a Templom lépcsőit, az utak szélét elfoglaló koldustól, sőt nagyon is látványosan dobta elébe, de szívében nagyon ritkán lobbant lángra a szájalom vagy a szeretet szikrája. Jézus volt az első, aki meghallotta a néma segélykérés szavát is, aki átérezte, milyen nagy szükségük van ezeknek az embereknek a közvetlen barátságos szóra, az Atyában való hitre és reményre, és gyógyította — ő, nem az esendő és gyenge, nyomorék testet, hanem a magányosság, megalázottság, reménytelenség és hitevesztettség betegségén senyvedő lelket.

Mi távol állunk attól, hogy a rokkantságot Isten büntetésének tartjuk. Nem mondjuk: megverte az Isten, ki tudja mit követett el. Tudjuk, hogy a magyarázat valahol mindig az emberi vigyázatlanságban, tudatlanságban, közönyösségben rejlik. Valamiben azonban mi is távol állunk attól a felfogástól és magatartástól, amely Jézust jellemezte. Van gondolkodásunkban egy alapvető tévedés, amely a mi korunk sajátos félreértéséből fakad. Az emberben, aki test és lélek csodálatos összhangjában áll előttünk, a mai kor gyakran csak a testet látja, a testre helyezi a fő hangsúlyt. Felismertük a testi egészség értékét, de elhanyagoltuk a lelket. A legvégzetesebb csapásnak tartjuk, ha valaki egyik nappól a másikra, baleset következtében, ágyhoz kötött rokkanttá válik, elveszti látását, hallását. És ha minket sújt a baj, mindent, amink van, odaadnánk azért, hogy visszanyerjük épségünket, egészségünket. És ha nem sikerül, ha sem az orvos, sem a tudomány nem tud segíteni, céltalannak, értelmetlennek, tehernek érezzük életünket, mint ahogy annak érzi annyi szenvedő embertársunk!

Pedig Jézus ma is megmutatja a gyógyulás útját annak, aki őhozzá fordul! A lelki élet végtelen, korlátoktól mentes világát tárja fel az előtt, aki úgy érzi: minden elvégeztetett. Eszünkbe juttatja, hogy az ember nemcsak test, hanem lélek is, s ennek épsége, egészsége nem ismer akadályokat! A szellem birodalma nyitva áll minden ember előtt, aki Istenhez fordul. A lélek gazdagsága, ereje, szépsége legalább annyit ér, ha nem értékesebb, mint a testé! Nem az az egész ember, akinek ép testében egy elsatnyult, rokkant lélek tengődik, hanem az, aki beteg is, ha kell, szembe tud nézni új helyzetével, újra képes kezdeni életét, hogy hittel és bátorsággal betöltse Istentől kapott hivatását! Sokan vannak, tudom, akikbe az Istenhez hívó szó, a megtérésre szó-

ító evangélium nem tud bátorságot önteni, vagy akikhez nem talál el, de hányan voltak és vannak, akik akkor ismerték fel a legvilágosabban Isten szellemarcát, amikor homályba borultak előttük a világ fényei! Homérosz, az ókor vak költője a legvilágosabban „látta“, ismerte korát és korának emberét. Ma az egész ókori világot az ő „szemén“ át látjuk.

Amikor csend borul a betegre, talán akkor hallja meg a legtisztábban Isten szavát. Beethoven, a zeneszerző süketen is alkotott, s ma az ő muzsikájában mi is megérezzük az ihlető szellem jelenvalóságát! Amikor a láb, a kéz nem engedelmeskedik az akaratsnak, akkor lesz a legacélosabb a lélek! Egy folyóirat képeket közölt testi fogyatékosok sportvetélkedőjéről: kezük csonkjá között fogták a teniszütőt; a vízből kimagasló gyönyörű atlétáról senki sem mondta volna meg, milyen fogyatékoságban szenved, ha a kép alatt nem írja: még gyermekkorában vesztette el fél lábát! Céljuk nem egymás legyőzése volt, hanem gyengeségük, fogyatékoságuk legyőzésével a hit és akaraterő diadalát bebizonyítani önmaguknak, embertársaiknak. Megmutatni azt, ők nem összetört és félredobott bábjai az esetlegességnek és körülményeknek, hanem lelkes lények, és a lélek csodadolgokra képes! A vietnami háborúból hazatért katonák rokkantan is elszántabb védelmezői a békének, mint az egészségesek. Akik valamikor harcokocsikon ülve engedelmeskedtek a halál parancsszavának, ma törékeny tolókokcsiban ülve vonulnak fel, harcba szállva a mások életéért!

Igen, aki Istenre támaszkodik, az mankóval járva is magasabbra emelkedhet, mint ép és egészséges embertársai! Ez az az örömuzenet, amelyet Jézus a ma rokkant embere felé küld: van orvos és van gyógyulás mindenki számára: Isten és a hozzá megtért élet! És ha testünknek, ennek az általa adományozott drága és tökéletes eszköznek a megrokkánása százszoros csapás is, úgy ezerszeresen az a lélek rokkantsága.

Nekünk is szól hát, mind a négy és félmilliárdunknak az üzenet, mint figyelmeztetés, mint a lelkünkkel szembeni felelősségre figyelmeztető felhívás. Akkor, amikor az idejében különösen nagy szeretettel fordulunk szenvedő embertársaink felé, jusson eszünkbe: minden épesség és egészség forrása — Isten, aki várja azt, hogy időről időre mérítsünk belőle, hogy újjászülessen benne a lelkünk. Zárjuk hát szívünkbe, mint drága tudást, a gyógyulás örök reményét s a költő szavait, amelyekkel olyan szépen kéri azt az Istentől:

„Én Istenem, gyógyíts meg engemet! / Nézd: elszárad a fám, / A testem-lelkem fája... / De épek még a gyökerek talán. / A tompa, tunya tespedés alatt, / Gyökereimben: érzem magamat, / És ott zsong millió melódiám. /

Én Istenem, gyógyíts meg engemet! / Hiszen — nem is éltem igazában. / Csak úgy éltem, mint lepke a bábban, / Csak úgy éltem, mint árnyék a fényben: / Rólam gondolt roppant gondolatod / Torz árnyéka-képpen. / ...

Én Istenem, gyógyíts meg engemet! / Én szeretni és adni akarok: / Egy harmatcseppért is — tengereket. / S most tergereket látok felém jönni, / És nem maradt egy könnyem — megköszönni.“

Amen.

AZ EMBERT TETTE MÉRI

Lk 6,43—46

Gyümölcsringató őszi napon ment ki kertjébe a gazda, szemrevételezni a fákat. Megállt egy törpe növésű ágas-bogas fa mellett. — Vén, ki kellene vágni! — gondolta, míg keze a közeli ágakról kínálkozó gyümölcsök után nyúlt, majd gyümölcsét izlelgette ajka. Csodákozva kapta fel a fejét: Érett, ízletes, pompás gyümölcs! — A fa megmarad! — állapította meg. Nem rossz az a fa, amely jó gyümölcsöt terem.

A gazda továbblép. Mutatós, sima ágú, büszke fa mellett áll meg. Fürkészőn vizsgálni kezdi. Kevés gyümölcs az ágak hegyén. Elérni is nehéz. S amit szakít, attól is savanyú fintoiba ráng az ajka... Nem jó az a fa, amely rossz gyümölcsöt terem!

— Miért mondjátok nekem: Uram, Uram, ha nem teszitek, amit mondok? Miért mutogatjátok magatokat jó gyümölcsöket termő fa képében, ha nem teremtek jó gyümölcsöket?

Váratlan fordulat a jézusi kérdés annak, aki a történet folytatását várná. Rádöbbsenti a hallgatót, hogy a példázatban róla — életéről és cselekedeteiről — van szó. Jézus példázatában a fa: az embert jelképezi. Olyan az ember is, mint a fa. Értékét gyümölcseivel mérik. Az embert is tette méri.

A gyümölcs a föld áldott, tápláló nedveiből és a Nap simogató sugaraiból keresztezett — édesített és önmagát kínáló — áldás, ajándék. A jó ember cselekedetei is ilyenek: a föld szükségeiből fakadó, Isten nap-sugaras szeretetéből táplálkozó, s a szív melegével édesített életáldások. Jó ember az, aki ilyen gyümölcsöket terem!

— Miért mutogatjátok magatokat jó gyümölcsöket termő fa képében, ha — „nem teszitek, amit mondok“?

Megragad ez a szó: mutogatjátok magatokat. Mikor „mutogatjuk magunkat“? Akkor, ha tulajdonképpen nem vagyunk olyanok, amilyeneknek látszani akarunk, szeretnénk. Ilyen önmagát mutogató — a jó gyümölcsöket termő fa képében tetszelgő —, de a valóságban nem ilyen emberekről szól Jézus, amikor a képmutatókról beszél: — Vigyázatok: a jó cselekedeteket ne az emberek előtt gyakoroljátok, hogy mutogassátok nekik magatokat... Amikor tehát adományt adsz (jót cselekszel), ne kürtöltess magad előtt, ahogyan a képmutatók teszik (Mt 6,1—2). Amikor imádkoztok, ne legyetek olyanok, mint a képmutatók, akik szeretnek a zsinagógában és az utcasarkokon állva imádkozni, hogy mutogassák magukat az embereknek (Mt 6,5). Amikor pedig böjtöltök, ne nézettek komoran, mint a képmutatók, akik eltorzítják arcukat, hogy lássák az emberek böjtölésüket... (Mt 6,16).

Mi a közös jellemző e típusokban? Nem olyanok, mint amilyennek mutatni akarják magukat. Látszat-emberek. Mert: nem szívből ad — s épp szűkkeblűségére vet fényt az, ahogyan ad! —, aki mutogatja ma-